

Kulturministeriet

Att. Fuldmægtig Sabrina Højbjerg
Email: sah@kum.dk

København, den 28. februar 2017

Bidrag til besvarelse af spørgsmål 374 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg vedr. status på forebyggelse, efterforskning og retsforfølgelse af ophavsretskrænkelser på internettet.

Tak for muligheden for at bidrage til ovennævnte. Status på de tre områder: *forebyggelse, efterforskning og retsforfølgelse* er meget forskellig på det civile og det strafferetslige håndhævelsesområde.

Udviklingen i digital kriminalitet betyder, at ulovlig distribution af film, tv-serier mm. i stigende grad bruges som et lokkemiddel til at trække brugertrafik til ulovlige sites, for igennem malware, der automatisk installeres på besøgende brugernes computere, at foretage kriminaliteter som eksempelvis tyveri af personlige oplysninger og kreditkortoplysninger, eller gennem netværksbaseret kriminalitet at drive annoncefusk eller at udsende spam. Kriminelle tjenester og hjemmesider tjener penge på det sorte marked for hver gang, der installeres malware på en besøgende brugers computer.¹

Dermed er ophavsretskrænkelser spydspids på en generel problematik, som overordnet handler om, at politi skal kunne skride ind over for ulovlige aktiviteter, også selv om der ikke er et ansvarssubjekt, man kan straffe, eller en server, man kan lukke ned for på dansk jord.

¹ <http://www.digitalcitizensalliance.org/cac/alliance/content.aspx?page=digitalbait>

Det kan politiet ikke i dag, og derfor er den praktiske virkelighed, at man ikke kan skride ind over for kriminelle aktiviteter online.

Digital kriminalitet er i en rivende udvikling. Derfor er det bydende nødvendigt, at politi og anklagemyndighed sættes i stand til at gribe ind over for ulovlige aktiviteter på andre måder end de hidtil anvendte. Vi skal flytte os fra at tænke i 'straf af kriminelle bagmænd', som det regulerende værktøj, til at tænke i at 'obstruere kriminelle dynamikker'. Det kan eksempelvis ske ved, at politi og anklagemyndighed får mulighed for at blokere for ulovlige hjemmesider.²

Det, vi efterspørger, kan opsummeres i følgende:

- At myndigheder kan melde ud, om en hjemmeside/aktivitet er ulovlig
- At myndigheder kan obstruere i (fx ved at blokere) kriminelle online-aktiviteter
- At myndigheder involverer virksomhederne i et private/public-samarbejde

Civilt investeres der i stort omfang i at forebygge, efterforske og retsforfølge ophavsretskrænkelser

Forebyggelse sker blandt andet ved omfattende oplysningsaktiviteter, senest kampagnen *Os der elsker film*. Før det kampagnen *Share with Care*, som snart forhåbentligt får nyt liv i en version 2. En version 2, der videreudvikler på de meget fine resultater, der er opnået i første version ved at stimulere brugernes forbrug på lovlige sider ved at promovere de lovlige tjenester ved selve blokeringen af ulovlige hjemmesider.

Derudover findes der flere initiativer fra private aktører fra blandt andet musikbranchen og Telebranchen, hvis formål det er at oplyse om ophavsret, om god adfærd på internettet, hvad man må og ikke må.

Forebyggelsen er udfordret af, at det private står alene om at løfte opgaven. Udover kulturministeriets engagement i *Share With Care* og Filminstitutets oplysningsaktiviteter, er der ingen offentlige aktører på banen.

Fraværet af myndigheder og autoriteter, såsom politi og institutioner, som forebyggende instanser på dette felt betyder, at ophavsretskrænkelser ikke opfattes om alvorligt ulovlige blandt befolkningen. Der er en udbredt viden om, at det er ulovligt, men samtidig er der også en udbredt holdning til, at det ikke er en lov, der er vigtig at overholde. Myndighederne vender det blinde øje til lovovertrædelserne med den konsekvens, at brugerne ikke oplever det som alvorligt ulovligt at overtræde loven. Det devaluerer selvsagt lovens effekt.

² Det engelske politi, PIPCU, har etableret et samarbejde om at 'disrupte' og afskære pengestrømme til IP-kriminelle hjemmesider, se fx <https://www.cityoflondon.police.uk/advice-and-support/fraud-and-economic-crime/pipcu/Pages/Operation-creative.aspx>

Både NC3 og Det Kriminalpræventive Råd er gentagne gange blevet indbudt til at deltage i oplysningsarbejdet. Deres muligheder for at oplyse om og føre kampagner er imidlertid hæmmet af, at der ikke er en myndighed, der kan fastslå eller udtale sig om, hvorvidt konkrete online-aktiviteter er ulovlige.

Det er en samfundsopgave at oplyse om regler og love på internettet helt på niveau med oplysning om regler og love i den analoge verden. I dag kan de offentlige autoriteter ikke referere til, hvad der er ulovligt, uden at der først findes og fanges en bagmand, der kan straffes i Danmark. Med andre ord kan offentlige myndigheder ikke sige, at Popcorn Time er ulovlig. Konsekvensen af det er, at vi i dag har et samfund, hvor brugerne ikke opfatter det som alvorligt ulovligt at stjæle på internettet.

Vi skal som samfund kunne oplyse, guide og regulere efter, hvad der er lovligt og ulovligt.

Det forudsætter, at anklagemyndigheden kan have en klar holdning til, hvad der er ret og vrang på loven.

Efterforskning er et meget stort og vidtspændende felt, og NC3 er i udvikling for at kunne imødekomme de digitale kriminalitetsudfordringer. Stadig er det ikke muligt at anmelde en sag til politiet, og opleve en kompetent håndtering – hvis sagen da håndteres overhovedet. Det på trods af, at anmeldelserne er på et meget kvalificeret niveau.

Derfor investerer de private en del i efterforskning – og dermed også i forskning i, hvad der virker og ikke virker, på de kriminelles adfærd blandt brugere, mellemænd og bagmænd. Det er blandt andet de aktiviteter, der er samlet i RettighedsAlliancen. RettighedsAlliancen trækker igen på et netværk af aktører. Pointen er, at det digitale felt er så avanceret, at det ikke er muligt for en enkelt organisation at besidde samtlige kompetencer til at løfte opgaverne, og derfor er det nødvendigt at crowdsource. Crowdsourcing er en grundlæggende præmis for at være blandt de førende på internettet, og derfor er det direkte kontraeffektivt at tro, vi kan have et digitalt politi, der kan levere på niveau med de digitale udfordringer uden at crowdsource med de digitale frontrunners, som findes ude i de private virksomheder.

Derfor er det presserende, at der etableres en public/private model for at sikre den fremtidige kvalitet i håndhævelsen.

Retsfølgelse af digitale ophavsretskriminelle i Danmark forekommer, men i et meget undseeligt omfang. Primært fordi, den digitale kriminalitet netop er kendetegnet ved, at de digitale bagmænd ikke er i Danmark – og ikke lige er til at fange. Det samme gælder deres aktiviteter og ulovlige tjenester, som meget behændigt er i skyen, og dermed uden for dansk jurisdiktion. Det i sig selv gør, at anklagemyndigheden definerer sagerne som uden for deres virkefelt, igen baseret på en praktik skræddersyet til en analog verdensorden. I praksis betyder det, at sagerne bliver sorteret fra, før de overhovedet kommer ind i organisationen.

Civilt har man, bl.a. i mangel af strafferetslig involvering, håndteret den digitale udvikling pragmatisk, og forholdt sig til virkeligheden ved blandt andet at udvikle blokeringsværktøjet. Gennem de seneste mere end ti år har civile sager udviklet den juridiske praksis inden for de eksisterende juridiske rammer med det fokus at skabe et handlingsrum for at dæmme op for de ulovlige aktiviteter – altså stoppe tyveriet af dansk ejendom.

Det er nødvendigt, at der etableres en mulighed for strafferetsligt at obstruere aktiviteter, der udsætter danske virksomheder og forbrugere for kriminalitet. Det kan eksempelvis gøres ved, at der etableres mulighed for, at politi/anklagemyndighed kan blokere for ulovlige hjemmesider.

I dag er forebyggelse, efterforskning og håndhævelse udviklet af de private aktører, hvor der er mange erfaringer af hente, mens det strafferetlige system stadig mangler at tage fat på de helt grundlæggende præmisser - præmisser som målrettet kan koges ned til anklagemyndighedens rolle i en digital tidsalder.

Vi står naturligvis til rådighed for uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen

Maria Fredenslund
Direktør, RettighedsAlliancen

E: maria@rettighedsalliancen.dk
T: +45 21647448